

ЛІТЕРАТУРА

1. Соціально-емоційні навички для поліпшення якості життя: короткий виклад звіту Дослідження соціально-емоційних навичок (ДоСЕН-2023) від ОЕСР. Том 1. Учнівство про себе. 12 с.
2. Challa S. S. J. R. P. The top 60 soft skills at work, 2007. URL: <http://www.rediff.com/getahead/2007/jan/08soft.htm>
3. Deming D. J. The value of soft skills in the labor market. *NBER Reporter*. 2017. № 4. P. 7-11. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/178757/1/2017-no4-2.pdf>
4. Future of jobs 2023: These are the most in-demand skills now – and beyond. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/05/future-of-jobs-2023-skills/>
5. Schulz B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge. *Journal of Language and Communication*. 2008. URL: <https://ir.nust.na/server/api/core/bitstreams/53056486-f186-4d65-96b4-70fe0b9f8e91/content>
6. Soft skills. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/soft-skills>

Ігор БОЧАР

*Кандидат технічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
igorbochar8414@ukr.net*

Галина МАМУС

*Кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
m_galina_m@ukr.net*

Віктор СОПІГА

*Кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
victorsopiga@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сучасні інформаційні зміни, які постійно оновлюють систему вищої освіти, мають відображення в навчальних процесах і методологіях різних освітніх галузей. Особливо це актуально для освітніх галузей, які передбачають вивчення безпеки життєдіяльності, цивільного захисту та

охорони праці, їх змістова частина потребує внесення певних оновлень. Розроблені навчальні програми за основу мають мету оптимального поєднання теоретичного матеріалу з практичною діяльністю майбутніх фахівців. Перед освітніми галузями поставлені такі завдання: сформувати необхідні елементи техніко-технологічних та організаційно-економічних знань, сформувати фахові та спеціальні уміння, основи професійної та екологічної культури, вміння співробітництва у трудових колективах, розвиток творчої ініціативи, навички технічного мислення, порядність, чесність, ініціативність, діловитість та підприємливість.

Досягнути поставлені завдання можна шляхом використання у процесі навчання інноваційних методів. Поєднання сучасної педагогіки з такими методами навчання при оволодінні безпекою життєдіяльності, цивільним захистом та охороною праці забезпечує студентам засвоєння нових знань і вмінь, розвиток творчого мислення, реалізацію наукового потенціалу і формування потрібних фахових компетентностей. Нами запропоновано використовувати у навчальному процесі різні інноваційні методи.

Одним із таких є так зване «велике коло». Студенти розсаджені на стільцях у колі, а педагог подає проблему, яку необхідно вирішити. При цьому виділений певний час, наприклад 10-20 хв., і кожен із учасників індивідуально занотовує те, що на його думку необхідно вирішити для закриття даної проблеми. Коли відведений час вичерпаний кожен із учасників оголошує власне бачення і подає відповідні пропозиції. Присутні учасники кола не критикуючи вислуховують подані пропозиції та проводять поіменне голосування за кожним пунктом, одночасно вирішуючи необхідність внесення на загальне рішення. Зазвичай, керівник бере слово для обговорення і з обов'язковим висловлюванням свого бачення.

Принципи інноваційних методів навчання найкраще повно реалізовувати при умовах роботи декількома групами. Така форма навчання найбільш доцільна до використання на різних етапах навчальної діяльності.

Під час засвоєння нових знань актуальність набуває використання методики «ажурна пила». Така методика дозволяє студентам працювати усім разом і при цьому спостерігається засвоєння певної кількості необхідної інформації за досить короткі проміжки часу і що є цікавим, студенти прагнуть надавати допомогу один одному. У таких випадках найкраще організовувати групи за кількістю 5-7 учасників і опрацьовувати навчальний матеріал, який поділений на блоки. Початковий етап роботи полягає у домашніх групах. Першим завданням для студентів є проведений

аналіз і засвоєння необхідної інформації на рівні, коли кожен із учасників може подати її зрозуміло навчаючи інших. Другим завданням є об'єднання студентів у групи експертів, де вони виконуючи роль експертів після роботи у домашніх групах, будуть вчити даній інформації інших учасників і, що важливо, вміють давати відповіді на поставлені запитання. Експертна група має завдання проводити обміни інформацією. І на завершальному етапі поставлене завдання повернення у домашні групи, відбувається донесення нової інформації одержаної від інших груп.

Інноваційні методи також рекомендовано використовувати для виконання студентами творчих проектів. Перший етап проектної діяльності може мати певний психологічний бар'єр. Є варіанти, коли студенти проектуючи можуть виходити із умов, в яких є інструкції та пояснення, а потім демонстрація з відтворенням. Цікавим може бути момент, що студенти отримують завдання, де не має жодної правильної відповіді. Для поборення психологічних перешкод рекомендовано використовувати метод «мікрофона» і метод «незавершеного речення», для прикладу: Я невпевнений, Я очікую, і т.д. Аналогічно цікавими можуть бути інноваційні методи - «мозковий штурм» або «велике око». З досвіду можна відмітити, що колективні способи вирішення проблем дають можливість створювати банки творчих проектів. Практичні частини рекомендовані до виконання у парах на коротких проміжках часу з обговоренням власних проектів, підбором необхідного обладнання, інструменту, матеріалу, сировини.

Публічні захисти творчих проектів потрібно проводити у групах по 5-7 студентів (команди експертів), які разом з викладачами оцінюють виконані проекти, оцінюють вміння захищати проекти і вміти формулювати запитання під час захисту проектів. Пропонуються варіанти вибору «білих» і «чорних» опонентів перед якими поставлені певні завдання. «Білі» опоненти відзначають позитивну частину творчого проекту, а «чорні» опоненти критикують представлені творчі проекти, з одночасною пропозицією цікавих напрямів вдосконалення та доповнення поданої інформації.

До інноваційних технологій навчання бажано віднести групові або колективні творчі студентські проекти. Їх розглядають з вибором майбутньої професії. Виконуючи такий проект передбачається дослідження актуальності при виборі сучасної професії, збирання та аналізування інформації про професійну само визначеність, дослідження потреб ринку праці у різних професіях. Результатами такого навчання є

створення презентацій, публікація цікавого матеріалу, створення веб-сайтів.

Педагоги забезпечують необхідні умови для виконання проектів та організовують творчі групи. Групи підбираються за бажаннями студентів або випадковими відборами. Викладачі на власний розсуд обирають способи формування груп, при цьому враховано рівні успішності студентів і взаємовідносини між ними. Кожна група одержує тему роботи, рекомендовано список першоджерел, підбирається необхідне обладнання та матеріали. Студенти самостійно підготовляють інформацію за визначеною тематикою творчого проекту для своєї групи. Педагоги консультують групи по мірі виконання завдань, контролюють їх роботу, а студенти виступають творцями проектів і захищають їх після повного виконання. Створення творчого проекту може тривати від 2 до 5 пар.

Наприклад, перша група одержала назву «експерт ринку праці» і їх завдання – Як стати успішним? Студенти починають дослідження сучасного ринку праці, аналізують отриману інформацію з різних джерел, опрацьовують інформацію від соціологів, визначають показники різних рейтингів. Мета проекту – розробка рекомендацій успішності, розробка мультимедійних презентацій за проведеними дослідженнями і публічне обговорення даного проекту з одногрупниками. Розробки таких проектів формують початкові навички дослідницької діяльності, вміння розробляти рекомендації і проявлення творчого мислення.

Наступна група одержує назву «експерти з професії». Їх мета дослідити появу нових професій, які необхідні для інформаційного суспільства. Суть проекту – проаналізувати назву і зміст діяльності, провести пошук інформації в Інтернеті, підготувати публікації про певні професії, оцінити майбутню професійну діяльність. Захисти таких творчих проектів забезпечують формування навиків з пошуку необхідної інформації, знань про сучасні професії, вмінь оцінювати професійну діяльність, вмінь пояснювати переваги використовуючи аналіз та порівняння.

Ще одна група одержує назву «професійні консультанти». Вони мають завдання проводити анкетування за вибором майбутніх професій, провести тестування для визначення необхідних здібностей, провести підбір рекомендованих навчальних закладів і створити веб-сторінки з допомогою у виборі професії.

Як показує практика методів інноваційного навчання є багато, їх можна доповнювати і комбінувати, але вони не можуть вирішити усіх навчальних і виховних завдань.